

FSD3409

**Muistiinpanoja capoeira angolana
harrastajien ja opettajien haastatteluista
2005-2017**

Aineisto-opas

TIETOARKISTO

Tämän aineisto-oppaan viittaustiedot:

Muistiinpanoja capoeira angolan harrastajien ja opettajien haastatteluista 2005-2017 [aineisto-opas]. Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [tuottaja ja jakaja], 2020.

Aineisto-opas on luotu aineiston versiosta 1.0 (23.1.2020).

Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto
33014 Tampereen yliopisto

Asiakaspalvelu:
asiakaspalvelu.fsd@uta.fi
040 190 1442

Palveluportaali Aila:
<https://services.fsd.uta.fi/>

Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto
<http://www.fsd.uta.fi/>

Lukijalle

Tämä aineisto-opas on osa Tietoarkistoon arkistoitua tutkimusaineistoa FSD3409. Oppaan alussa on tiedot aineiston sisällöstä, aineiston rakenteesta ja keruusta sekä luettelo julkaisuista, joissa aineistoa on käytetty. Opas sisältää myös aineiston keräämisessä käytetyt dokumentit, esimerkiksi mahdolliset haastattelukysymykset, kirjoitusohjeet, tutkimuskutsut, litterointiohjeet tai virikemateriaalit. Tekstiaineistoista mukana on usein lisäksi aineistonäyte, josta selviää esimerkiksi käytetty litterointitaso.

Liitteenä olevat aineistoon kuuluvat dokumentit on tarvittaessa anonymisoitu. Kaikki oppaan sisältämät aineiston keräämisessä käytetyt dokumentit toimitetaan asiakkaalle aineiston latauksen yhteydessä myös erillisinä tiedostoina

Aineistoon ja sen tekijöihin tulee viitata asianmukaisesti kaikissa julkaisuissa ja esityksissä, joissa aineistoa käytetään. Tietoarkiston antaman malliviittaustiedon voi merkitä lähdeluetteloon sellaisenaan tai sitä voi muokata julkaisun käytäntöjen mukaisesti. Malliviittaus:

Aula, Inkeri (Itä-Suomen yliopisto): Muistiinpanoja capoeira angolan harrastajien ja opettajien haastatteluista 2005-2017 [sähköinen tietoaineisto]. Versio 1.0 (2020-01-23). Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [jakaja]. <http://urn.fi/urn:nbn:fi:fsd:T-FSD3409>

Tietoarkistoon on lähetettävä viitetiedot kaikista julkaisuista, joissa käyttäjä hyödyntää aineistoa. Aineiston alkuperäiset tekijät ja tietoarkisto eivät ole vastuussa aineiston jatkokäytössä tuotetuista tuloksista ja tulkinnoista.

Sisältö

Luku 1

Aineiston kuvailu

1.1 Aineiston otsikot ja datan versio

Aineiston nimi: Muistiinpanoja capoeira angolalan harrastajien ja opettajien haastatteluista 2005-2017

Aineiston nimi englanniksi: Notes on Capoeira Angola Practitioners' and Teachers' Interviews 2005-2017

Aineisto-opas on luotu aineiston versiosta 1.0 (23.1.2020).

1.2 Sisällön kuvaus

Tekijät

Aula, Inkeri (Itä-Suomen yliopisto)

Aineiston tekijänoikeudet

Tietoarkiston ja aineiston luovuttajan tekemän sopimuksen mukaisesti.

Aineiston luovuttaja

Aula, Inkeri (Itä-Suomen yliopisto)

Aineisto luovutettu arkistoon

21.1.2020

Asiasanat

capoeira; henkisyys; kamppailulajit; orjuus; tanssi; uskonnot; yhteisöllisyys

Tieteenala / Aihealue

OKM:n tieteenalaluokitus: Humanistiset tieteet; Yhteiskuntatieteet

CESSDAn luokitus: Kulttuuri- ja kansallinen identiteetti

Sarjakuvaus

Tämä aineisto kuuluu sarjaan:

Aineistot, jotka eivät kuulu sarjaan

Yksittäiset aineistot, jotka eivät kuulu mihinkään sarjaan.

Sisällön kuvaus

Aineisto koostuu eurooppalaisten ja brasilialaisten capoeira harrastajien sekä brasilialaisten opettajien haastattelumuistiinpanoista. Suomenkieliset haastattelumuistiinpanot on laadittu portugalinkielisten haastattelujen pohjalta. Haastattelut toteutettiin väljää teemalistaa noudattaen, ja ne sijoittuvat teemahaastattelun ja avoimen haastattelun välimaastoon.

Haastatteluissa kysyttiin mm. milloin ja miksi haastateltavat aloittivat capoeira-harrastuksen. Haastateltavilta kysyttiin myös heidän suhteestaan omaan ryhmään ja ryhmän opettajaan, capoeiraan liitettäviin arvoihin, sekä uskonnosta ja henkisyudesta. Lisäksi kysyttiin mm. sitä, millaisena he näkevät capoeiran aseman ja roolin nykymaailmassa.

Taustatietona on kysytty mm. haastateltavan capoeira-nimi, ikäryhmä, sukupuoli ja asuinmaa.

Aineistosta on tehty jatkokäyttäjälle html-versio, jonka hakemiston avulla kirjoituksia on helppo selata.

1.3 Aineiston rakenne ja keruu

Maa: Brasilia

Kohdealue: Brasilia

Havainto/aineistoyksikkötyyppi: Henkilö

Perusjoukko/otos: Eurooppalaisia capoeira angolaa harrastajia sekä brasilialaisia capoeira angolaa harrastajia ja opettajia (mestre)

Aineistonkeruun ajankohta: 1.1.2005 – 30.4.2017

Kerääjät: Aula, Inkeri

Aineistonkeruun tekniikka: Kasvokkainen haastattelu

Keruväline tai -ohje: Haastatteluteemat tai haastattelurunko

Tutkimuksen aikaulottuvuus: Poikkileikkausaineisto

Havainto/aineistoyksiköiden valinta: Ei-todennäköisyysotanta: harkinnanvarainen poiminta

Ei-todennäköisyysotanta: itsestään muotoutunut näyte

Aineiston määrä: 12 haastattelumuistiinpanoa odt-muodossa.

1.4 Aineiston käyttö

Aineiston käytössä huomioitavaa

Haastatteluja tehtiin yhteensä 15 kappaletta, mutta tutkija ei toimittanut kolmen haastattelun muistiinpanoja arkistoitavaksi tietosuojasyistä.

Tutkittavien alkuperäisen toiveen mukaisesti haastateltavat esiintyvät aineistossa nimillään. Aineisto arkistoidaan tietosuojalain 27 §:n nojalla eikä aineistoa anonymisoida. Tietoarkistossa on arkistoinnin yhteydessä tarkistettu, ettei aineistossa tuoda kolmansista henkilöistä esille arkaluontoisia tietoja eikä kolmansista henkilöistä puhuta herjaavasti.

Julkaisut

Aula, Inkeri. 2007. Capoeira : yhteisö ja rituaali : etnografinen tutkimus capoeira angolasta Salvador da Bahiassa. Pro gradu. Itä-Suomen yliopisto.

Aula, Inkeri. 2008. Yhteisöllisyys ja vapautuminen : eurooppalaisia ja bahialaisia kokemuksia capoeira angolasta Salvador da Bahiassa. Lisensiaattityö. Itä-Suomen yliopisto

Aula, Inkeri. 2009. Osallistuminen ja raha Bahian capoeira angolassa. Teoksessa Kallinen, Timo & Ruckenstein, Minna (toim.): Rahan kulttuuri. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 1244. Helsinki: SKS, 142-156.

Aula, Inkeri. 2012. A Capoeira Angola dos praticantes europeus e bahianos - uma comunidade transnacional experienciada [Capoeira Angola of European and Bahian Practitioners: a Transnational Community Experienced]. *Antropología Experimental* 12, Universidade de Jaén, 113-134. <http://www.ujaen.es/huesped/rae/>

Aula, Inkeri. 2017. Translocality and Afro-Brazilian Imaginaries in Globalised Capoeira. *Suomen Antropologi: Journal of the Finnish Anthropological Society*, 42 (1), 67-90. <https://journal.fi/suomenantropologi/article/view/59183>.

Aula, Inkeri. 2020. Angola kutsuu. Afrobrasilialainen maailmointi capoeirassa. *Publications of the University of Eastern Finland. Dissertations in Education, Humanities, and Theology* 155. Joensuu: Itä-Suomen yliopisto.

Aula, Inkeri. 2020. Quilombist Utopias: An Ethnographic Reflection. Teoksessa Eskelinen, Teppo (toim.) *The revival of political imagination - Utopia as methodology*. Lontoo: Zed books.

Ajantasainen julkaisuluettelo aineiston kuvailun yhteydessä osoitteessa

<https://services.fsd.uta.fi/catalogue/FSD3409>

Aineiston sijainti

Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto

Käyttöoikeudet

Aineisto on käytettävissä (C) vain tutkimukseen ja ylempiin opinnäytteisiin (esim. pro graduun, liseniaatin- ja väitöstutkimukseen).

Liite A

Haastattelukysymykset

FSD3409 MUISTIINPANOJA CAPOEIRA ANGOLAN HARRASTAJIEN JA OPETTAJIEN HAAS-
TATTELUISTA 2005-2017

FSD3409 NOTES ON CAPOEIRA ANGOLA PRACTITIONERS' AND TEACHERS' INTERVIEWS
2005-2017

Tämä dokumentti on osa yllä mainittua Yhteiskuntatieteelliseen tietoaarkistoon arkistoitua tutkimusaineistoa.

Dokumenttia hyödyntävien tulee viitata siihen asianmukaisesti lähdeviitteellä.

Lisätiedot: <https://www.fsd.uta.fi/>

This document forms a part of the above mentioned dataset, archived at the Finnish Social Science Data Archive.

If the document is used or referred to in any way, the source must be acknowledged by means of an appropriate bibliographic citation.

More information: <https://www.fsd.uta.fi/en/>

Detta dokument utgör en del av den ovannämnda datamängden, arkiverad på Finlands samhälls-
vetenskapliga dataarkiv.

Om dokument är utnyttjat eller refererat till måste källan anges i form av bibliografisk referens.

Mer information: <https://www.fsd.uta.fi/sv/>

Haastatteluteemat

Haastateltavat ovat *capoeira angola* -suuntauksen harrastajia ja opettajia. Haastattelut ovat kestoltaan noin 1/2-1 tuntia ja ne on tehty pääosin 2005 Salvadorissa, Brasiliassa portugalin kielellä.

1. Oma capoeira-historia?

- Ensikontakti, ajankohta, ryhmät
- Milloin, kuinka, miksi aloitti; miksi jatkaa?

2. Oma ryhmä & mestre

- Suhde ryhmään/ mestreen
- Miten muotoutunut, historia, yhteisön kiinteys
- Suhde capoeira angola-skeneen yleensä, entä capoeira regional?

3. Arvot capoeirassa – millaisia asioita edustaa itselle

- Lisäksi mitä ajattelee käsitteistä *malícia*, *axé*, *mandinga* ja millaisia kokemuksia näihin liittyy.

4. Vapautuminen (*libertacão*) capoeirassa – mitä puhe vapautumisesta tarkoittaa?

- Miten itse kokee treeneissä / rodassa?
- Ajatuksia orjuuden historiasta?

5. Uskonto ja henkisyys.

- Mikä on capoeiran yhteys uskontoon ja henkisyyteen?
- Oma tausta?

6. Capoeira ja bahialainen kulttuuri

- mitä bahialaisuus merkitsee itselle?
- capoeiran yhteys muihin bahialaisen kulttuurin (*cultura popular*) muotoihin

7. Miten näkee capoeiran nyky maailmassa?

- Mitä mieltä capoeiran globalisaatiosta, esim. capoeira Euroopassa?

Liite B

Aineistonäyte

FSD3409 MUISTIINPANOJA CAPOEIRA ANGOLAN HARRASTAJIEN JA OPETTAJIEN HAAS-
TATTELUISTA 2005-2017

FSD3409 NOTES ON CAPOEIRA ANGOLA PRACTITIONERS' AND TEACHERS' INTERVIEWS
2005-2017

Tämä dokumentti on osa yllä mainittua Yhteiskuntatieteelliseen tietoaarkistoon arkistoitua tutkimusaineistoa.

Dokumenttia hyödyntävien tulee viitata siihen asianmukaisesti lähdeviitteellä.

Lisätiedot: <https://www.fsd.uta.fi/>

This document forms a part of the above mentioned dataset, archived at the Finnish Social Science Data Archive.

If the document is used or referred to in any way, the source must be acknowledged by means of an appropriate bibliographic citation.

More information: <https://www.fsd.uta.fi/en/>

Detta dokument utgör en del av den ovannämnda datamängden, arkiverad på Finlands samhälls-
vetenskapliga dataarkiv.

Om dokument är utnyttjat eller refererat till måste källan anges i form av bibliografisk referens.

Mer information: <https://www.fsd.uta.fi/sv/>

Entä kiehtooko angolassa sen arvot, angolain tapa tehdä, mikä?

Kyllä se traditionaalinen, perinteinen, afrikkalaisuus, joka vallitsi ennen Bimbaa. Tämä piiri, musiikki ja rytmi, joka voi viedä eräänlaiseen transsiin. Tanssi, taistelu, se että voi suorastaan manata pois joitakin asioita pelatessaan toisen kanssa. Se on niin kuin rituaali, joskus. Riippuu ryhmästä, rodasta joskus sen tuntee, miten energia alkaa kohota, ja siirryt toisen havaintotapaan. En sanoisi että kyseessä on uskonto, mutta henkinen harjoitus, toisinaan. Se on minulle nykyään jo hengellinen tarve. siinä oppii niin paljon itsestään ja toisesta, toisen katseesta, ja miten kaiken tämän energian keskellä pysyt tietoisena, rauhallisena itsessäsi, etkä anna toisen johdatella.

Ei vain capoeirassa, mutta mielestäni kaikessa ihminen voi kehittyä samaan tapaan, aina voi päästä omien rajojensa ylitse. Tämä on tärkeää. Transsi, ei vain capoeirassa, sen tarkoitus on nähdä oma alitajuntansa ja sitä kautta oppia tuntemaan itsensä ja toiset, ja oman elämänpolkunsu paremmin. Minulle tämä sama on tärkeää myös joogassa, ja capoeirassa. Capoeira on sirkulaarista, angola on ruumiillista, jokaisen on löydettävä oma tanssinsa, johon tekniikkaa voi sitten soveltaa; sitten kun olet löytänyt oman rytmisi, vibraation, *ondan*, siitä lähtee todellinen kehitys. Kuuntelee vain musiikkia ja antaa sen puhua.

